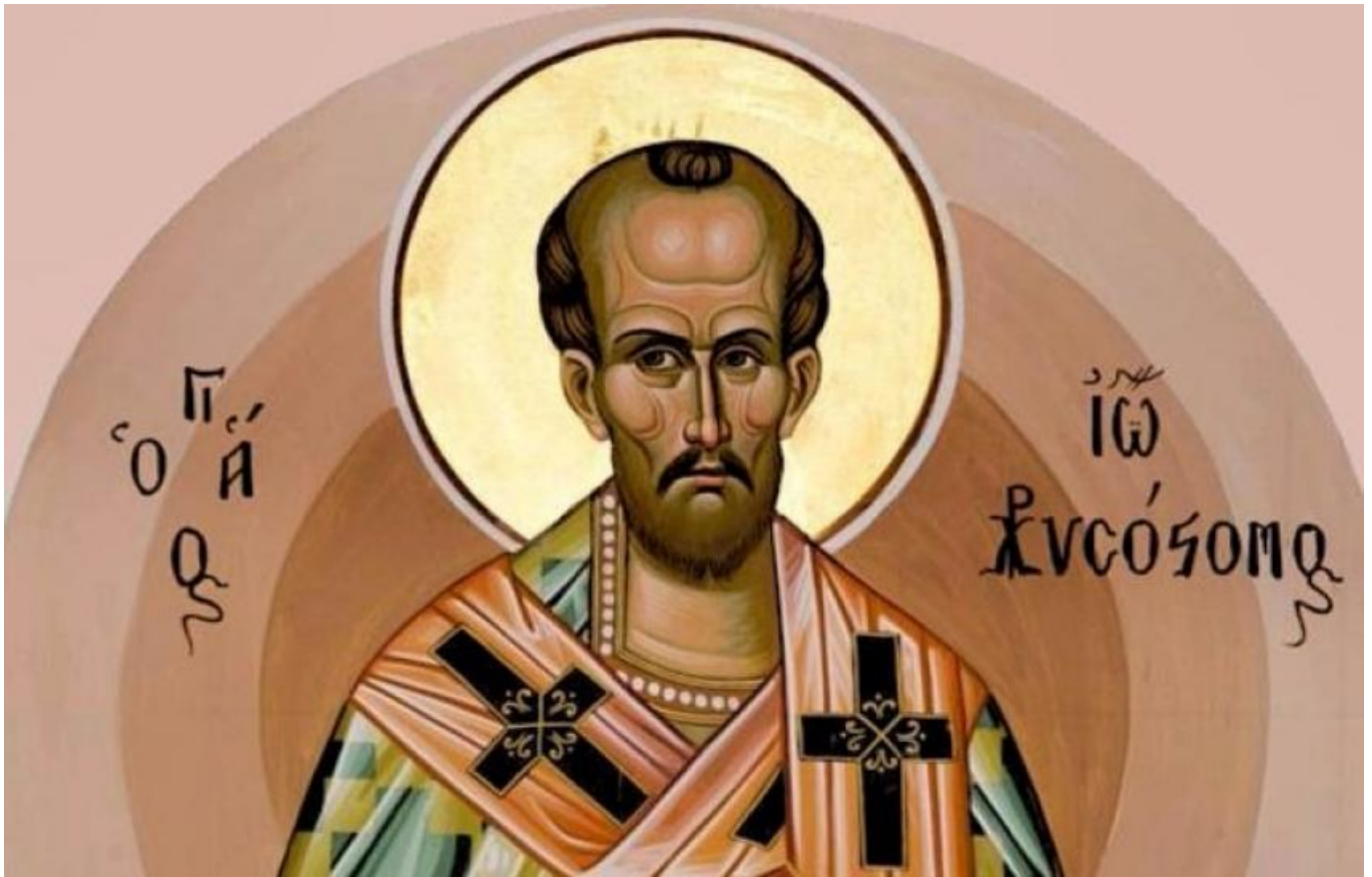

Пренос моштију Светог Јована Златоуста

Пошто прође тридесет година од престављења у јерменском граду Коману великог учитеља васељене, патријарха цариградског, Светог Јована Златоуста, Пресвети Прокл, некадањи ученик Светог Златоуста, затим патријарх цариградски, празнујући годишњи празник његов у великој Цркви цариградској, одржа говор у спомен свога духовног оца и наставника, достојно величајући Божјег угодника. Тада он рече: Нико не може како треба похвалити Јована, осим кад би се сада јавио један други такав Јован. Празник његов, као огромна река његових безбројних трудова, подвига и учитељства, напаја душе верних. Из њега сијају зраци Божје благодати. И ти зраци једноме блиставо објављују сунце Божанства, другоме показују триумф Православља над јересима, трећем обзнањују пропаст идола, четвртом обелодањују пораз заблуде, петом исправљају веру и нарав, шестом обасјавају небеске венце.

О, архијереју, чији је празник као ваздух испуњен миомиром! О име Јованово, ти си сагласно са делом! О презиме Златоуст, ти јасно показујеш какав је он био проповедник речи Божје! О језиче, узвишенији од неба! О учитељу, који

еванђелским громовима владаш! Ово је Јован који је, као Јован Претеча Господњи, покајање проповедао. Онај – проповедник, овај – труба. Онај – непоколебљив, овај – непобедив. Онај – девственик, овај – чистоте заштитник. Онај у пустињи крштава, овај у граду мреже баца. Онај изобличаваше прељубочинце, овај непоштедно караше грабљивце. Онај у тамницу вргнут, овај у прогонство послат. Ономе глава отсечена, и овај жељаше да такву смрт поднесе за истину. Многи подвизи овога беху на земљи, зато су му многи венци на небу. Јован са светим апостолом Павлом сада кличе: Христов сам миомир! Јер свако место очисти од заблуде као од смрада: У Ефесу обману Мида Прогна; у Фригији мајку лажних богова бездетном учини; у Кесарији јавне куће уништи; у Сирији богоборне зборнице укину; у Персији семе побожности посеја. Свуда православну веру укорени, проповеђу сав свет богопознањем испуни. Написавши књиге, он свуда мреже спасења разапе. Са Јованом Богословом он о Речи Очевој богослови. Са Петром побожно вероисповедање заснова. Са рибарима мреже Православља у свет врже. О Јоване, живот твој заиста беше пун мука, али је смрт твоја чесна, гроб твој славан, награда твоја велика!

Док је Свети Прокл тако у цркви беседио, народ чије је срце горело љубављу према Светом Јовану Златоусту, немаде стрпљења да сачека крај беседе, већ сви громко као једним устима стадоше молити Светога Прокла, да што пре свете мошти Јованове пренесе из Комана к њима у Цариград. И велики жагор дуго потраја у цркви, тако да патријарх није био у стању да беседу доврши.

По завршетку богослужења Пресвети Прокл одмах оде код цара Теодосија, сина Аркадијевог, а унука Теодосија Великог. И саветујући му да пренесе чесне мошти Златоустове, он говораше: Врати, царе, онога што те еванђелски родио светим крштењем, и светитељским рукама, као некада старац Симеон Господа, држао. Црква ти довикује: “Красота се моја наруши, уста се затворише, лепота се помрачи. Дивљи вепар рашчерупа пастире мојих оваца златоустовских, и пагубни зверови поједоше плод уста мојих. Оскврнави завист светињу служитеља мог, као у лугу секирама га отсекоше од мене, и у гроб ћутања га затворише. Рођаци по јереси рекоше између себе: Да запушимо уста која су тако много говорила против нас! Осрамотимо речи његове, јер онда неће моћи тако учити, нити нам више одвраћати. Докле ће ме, царе, непријатељ ружити Златоуста ради? Врати ми онога који беше сличан женику мом Христу! Даруј мени, матери твојој, духовног оца твог! Иако ме је њега лишила твоја мати по телу, но ти немој следовати њеном немилостивом срцу и злим склоностима, него ревнуј за светињом Духа, без које нико неће видети Господа. Евдоксија прође, али Црква остаје увек. Ја сам

твоја вечна мајка. Обрадуј ми срце, вративши ми Златоуста, да би била твоја заступница пред Богом. Стекни Златоустову душу за твоју молитвеницу. Буди син правде, утврђиван молитвом отачком!”

Пошто много оваквих ствари изговори цару од лица Цркве, цар пристаде. И бише послани угледни људи са сребрним кивотом у Коман, да веома свечано пренесу отуда свете мошти Светог Златоуста. Кад тамо стигоше, они показаше цареву наредбу епископу команском и народу. И настаде у народу велика туга, и жалост, и плач, што се лишавају тако велике духовне ризнице. И не желећи да даду свете мошти, много роптаху, али се не могаху одупрети царевеј наредби. А када цареви изасланици хтедоше да изваде светитељеве мошти из гроба, оне се показаше теже од сваког камена и од сваке тежине. Ни огроман број људи не могаде их макнути. Иако се много мучише око тога, ништа не успеше. Разумевши да светитељ не жели да се његове мошти узму одатле, изасланици хитно обавестише о томе цара писмом. Цар се посаветова са пресветим Патријархом Проклом и другим светим људима, увиде свој грех, јер није изасланике послао с молбом него с наредбом да из Комана узму Светог Јована. И одлучи да Светом Златоусту као живоме напише писмо, молећи опроштај за смелост, и молећи га да благоизволи вратити се на свој престо, и утеши стадо своје. Написа дакле својом руком ово:

Васељенском патријарху и учитељу и духовном оцу, Светом Јовану Златоусту, ја цар Теодосије приносим поклоњење. Пошто смо, чесни оче, мислили да је тело твоје мртво као тела осталих умрлих, послах људе с наређењем да га брзо пренесу к нама. Али жеља нам се не испуни због моје недостојности. Стога ти сада као живоме шаљем ову моју својеручну молбу, и са вером молим за опроштај мени и људима твојим: опрости ми онај неумесни потхват, покривши га пучином своје мудрости; опрости мени који се кајем ти који си све учио покајању; и као деци која воле оца, дај нам себе, и својим доласком обрадуј оне што те љубе. Далеко сам од сваке помисли да наређујем, него те понизно молим: дођи к нама! Немој ме по други пут вратити посрамљена, свечесни оче! Подари себе онима који жуде за тобом. Дођи с миром међу своје, и своји ће те с љубављу примити.

Пошто написа писмо, цар га даде брзоходцима, наредивши им да отворе светитељев гроб, да писмо положи на светитељеве груди, па да затим одрже свеноћно бденије. Тако и би. Када брзоходци стигоше у Коман, они ставише цареве писмо на груди Светога Јована. И одслужи се свеноћно бденије. Онда се цареви изасланици коснуше чесних моштију, и светитељ им се одмах даде, јер постаде природно лак, као што је и био. И они, обрадовани тиме,

извадише чесне мошти из гроба и положише их у сребрни кивот. А беше тамо један убог човек, који је био хром од змијина уједа, и живео је при цркви просећи милостињу. Он узе једну крпицу из светитељевог гроба, протрља своју ногу, и одмах му оздрави нога, и он стаде ходити славећи Бога. А слеже се сав народ са свећама, да се поклоне чесним моштима светитељевим. И са многим сузама и ридањем испратише свете мошти.

Кренувши на пут, цареви изасланици пређоше велико растојање, и стигоше у халкидонско пристаниште. А у сусрет беше изашао цар са целим сенатом и патријарх са клиром, и огромно мноштво света. И уђоше у лађу. А беше нарочито спремљена царска лађа да прими чесне мошти Светог Златоуста. И унесоше у њу кивот са светим моштима. И када се враћаху у Цариград, по Божјем промислу, изненада се диже бура на мору, која разбаца лађе на разне стране. А лађа, у којој беше кивот са светитељевим моштима, иако јој се ужад покидаше, пловљаше сама, невидљиво вођена Божјом силом, и пристаде уз брег, где беше виноград оне удовице, због кога Свети Златоуст поднесе толике муке и прогонство. На овај начин светитељ и после смрти показа своју ревност за правду, изобличавајући учињену неправду. И чим лађа са моштима светитељевим пристаде уз тај брег, одмах постаде тишина на мору, и све се лађе слеглоше читаве, јер ниједна не беше настрадала од буре.

Када кивот са моштима би изнесен из лађе на обалу, узбуди се сав град, и дођоше са свећама и кадионицама и песмама. Тада узеше кивот и однесе га прво у Цркву Светог апостола Павла. Затим га пренесоше у Цркву Свете Ирине. Ту цар и патријарх отворише кивот, и угледаше тело светитељево, а оно процветало лепотом и нетљенијем, као крин у башти. И диван мирис излажаше из њега. И скиде цар свој пурпурни плашт, распростре га преко моштију, и павши на груди светитељеве, са сузама говораше:

Опрости, свети оче, неправду која ти из пакости би нанесена. И немој мене чинити одговорним за грех моје мајке, да не бих због родитељске свирепости патио ја. Иако сам син твоје гонитељке, ипак нисам крив за зло које ти је учињено. Но, опрости јој грех, да бих се и ја очистио од њене љаге. Преклањам моје царско достојанство к ногама твојим, и сву моју власт препуштам теби. Прости ону што ти је глупим насиљем нанела неправду, јер се каје и моли опроштај, мојим устима говорећи ти са смирењем овако: Сети се, оче, своје поучне беседе о незлопамтљивости, те не помени сам зло моје! Желим да устанем из греха, али пружи ми руку ти који си рекао: Ако си једанпут пао, устани, и спашћеш се! Не могу да подносим твој гнев против мене, јер се ево и гроб мој тресе, потресајући кости моје, и бојим се да ме на

Страшном суду Христос не лиши да станем с десне стране Њега. Многе си спасао својим поукама, па нека и ја једина не будем лишена тог спасења. Не остави мене која вичем за тобом, него ме избави од непријатеља мог ђавола, јер ме он наговори да ти сагрешим, као некада Еву да сагреси Богу. Немој се стално гневити на ме, незлобиви! Ти ниси био злопамтило у трулежном животу; не буди злопамтило и у нетрулежном! Док ја живех временим животом, пакост ти учиних; а сада када ти живиш бесмртним животом, буди користан души мојој. Слава моја прође, и ништа ми не поможе; помози ми ти, оче у слави твојој, коју си добио од Бога. И пре но што будем на Страшном суду Христовом осуђена због тебе, опрости мени неоправдивој!

Говорећи тако од лица своје мајке, цар не могаше да престане са плачем, него сузама квашаше тело светитељево, и са страхом га целиваше. Исто тако и Пресвети Прокл, с љубављу целивавши светитеља, говораше: Христољубиви оче, сладчајши учитељу, ја сам чедо твоје, твога духовног млека одгој. Као што си пре мене био пастир ти, тако си и сада ти пастир: моје овце твоје су, твојом пашом досада храни се твоје стадо, и жудећи за тобом, оно неће да иде за другим пастирем. Покажи нам стога лице своје, и учини да опет чујемо глас твој!

А сав народ искаше да се само дотакне чесног кивота светитељевог, и не одлажаху од њега целог дана и целе ноћи. Сутрадан положише чесни кивот у царске колеснице, и веома свечано одвезоше у велику саборну Цркву Светих апостола. И када га унесе унутра, и поставише на патријаршијски престо, сав народ као једним устима клицаше, говорећи: Заузми престо свој, оче! – И виде Патријарх Прокл, и с њим многи достојни људи, како Свети Јован мртва уста своја као жив покрену, и проговори ову архијерејску реч: Мир свима! – А док се служила Света литургија, догодише се од светих моштију Златоустових исцељења многих болесника, и престаде да се тресе гроб царице Евдоксије који се дотле дуго тресао.

И с весељем и радошћу положише свето тело Светог Златоуста у светом олтару испод жртвеника, славећи Христа Бога, слављеног са Оцем и Светим Духом вавек, амин.

Пренос моштију Светог Златоуста извршен је 438. године на данашњи дан.

mitropolija.com